Норуот күүһэ - көмүөл күүһэ!

ЭНСИЭЛИ

Нам улууһун хаһыата * 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

1998 с.
Ыам ыйын
30
күнэ
субуота
№ 61 (8437)

"Тыл - омук баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биирдии норуот бэйэтин ураты майгыннаах культуратын, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах."

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

БЭС ЫЙЫН 1 КҮНЭ — ОҒО КӨМҮСКЭЛИН КҮНЭ

ОҒО ААН ДОЙДУТААҒЫ КӨМҮСКЭЛИН КҮНҮН БЭЛИЭТЭЭҺИН ПРОГРАММАТА

Буолар сирэ: Нам селота, М.Аммосов болуоссата.

Күнэ-дьыла: бэс ыйын 1 күнэ.

10.30. — саҕаланыыта.

10.00.-17.00. — «Диво-дивное» оҕолорго аналлаах быыстапка. Э.Сивцев аатынан картиннай галерея. Киирии билиэт — 3 солк.

10.30. — дьааһыла-сад иитиллээччилэрин парада, гимнастическай нүөмэрдэр.

Бырааһынньыгы аһыы. Оҕо эйгэтин Түөлбэтэ.

«Артековские зори» Аан дойдутааҕы 1 фестиваль дипломаннарын хора.

11.00. — бырааһынньыктааҕы шоу:

республикатааҕы конкурстарга, олимпиадаларга, телебиэриилэргэ, күрэхтэһиилэргэ кыттыбыт оҕолору билиһиннэрии.

13.00. — конкурстар, минньигэс бириистээх күрэхтэһиилэр.

Лего-конкурс.

Поле чудес.

14.00. — «Мультфильмнары таай!» Мультлото. «Сардаҥа» кинотеатр.

17.00. — «Сулусчаана-98» эдэр телеведущайдар күрэхтэһиилэрэ. Норуот айымньытын уонна сынньаланын киинэ. Киирии билиэт — 5 солк.

21.00. — дискотека. Танцплощадка.

КОМИССИЯ.

Лего-конкурстары сөбүлээччилэр истиилэригэр!

Конкурска икки бөлөҕүнэн кытталлар. 6-9, 10-12 саастаах оҕолор. Биир чаас иһинэн кыттааччылар сөбүлүүр моделларын оҥоруохтаахтар. Туттар матырыйааллара бэйэттэн. 80-100 устуука лего.

Ыытыллар сирэ: М.Аммосов болуоссата.

Бириэмэтэ: 13 ч.

Моделлары анал жюри көрүөҕэ. Сэҥээриллибит моделлар хаартыскаҕа түһэриллэллэр уонна Москва куоракка ыытыллар конкурска кыттар бираабы ылаллар.

Баҕалаахтары кыттаргытыгар ыҥырабыт.

КОМИССИЯ.

ХАМНАС СУОХ... ОЛ ЭРЭН ЭКЗАМЕННАР БУОЛАЛЛАР

Ыам ыйын 28 күнүгэр улуус оскуолаларын директордарын уонна профкомнарын сүбэ мунньахтарыгар хамнаска туох да үтүө уларыйыы тахсыбатаҕынан бырачыастаан экзаменнары ыытар, ыыппат туһунан кэпсэтии буолла. Профсоюзтар лидердэрэ А.Г. Шарапов ааспыт акция кэнниттэн амбарнай кинигэни аһыыга комиссия үлэлиирин, манна килиэпкэ эрэ 250 солк. биирдии киһиэхэ көрүллүбүтүн, хамнас туһунан туох да эрэннэрэр кумааҕы кэлэ илигин бэлиэтээтэ. Сорох оскуолалартан бэс ыйын 1 күнүттэн хамнаһы биэриэхтэригэр диэри экзаменнары уонна түмүк аттестацияны тохтотор туһунан этиилэр киирбиттэр.

Үөрэх управлениетын начальнига Н.Г.Дьячковская учууталлар маннык сорунуулаахтык туруорсаллара сиэрдээҕин этэн туран оҕолор дьылҕаларын өйдөөн экзаменнары болдьоҕор ыытарга ыҥырда. Надежда Гаврильевна этиитин үгүс директордар, педагогтар өйөөтүлэр. Уонтан тахса сылы быһа үлэлээбит эрэйбит биир түгэнинэн туора сотуллара хайдах да сатамньыта суох дэстилэр. Бары даҕаны тэҥ балаһыанньаҕа олоробут, төрөппүттэр уонна нэһилиэнньэ үгүс өттө маннык дьайыыны өйдүөхтэрэ уонна өйүөхтэрэ суоҕа диэн сөбүлэһиигэ кэллилэр. 3-4 профкомнар салайааччылара экзаменнары быстах кэмҥэ тохтотон хамнаһы модьуйсуохха диэн этиилэрэ ылыныллыбата.

Онон бырачыас итинник ураты форматыттан туттунан атын көрүҥнэринэн хамнаһы салгыы туруорсуохха, амбарнай кинигэлэринэн чэпчэки сыаналаах бородууктаны хааччыйар тэрилтэлэри булан профсоюз райкома үлэлэһэригэр уураахтаатылар.

Бэйэ информ.

УЛУУСКА ТАҺААРЫЛЛЫБЫТ ХОРОМНЬУНУ БИЛСИСТИЛЭР

Бу нэдиэлэ чэппиэригэр Дьокуускайтан республика Правительствотын председателин бастакы солбуйааччы, халаан уутун республикатааҕы комиссиятын председателэ С.Н.Назаров, Ил Түмэн депутата Г.Г.Местников, республика иһитиннэрэр-биллэрэр средстволарын бэрэстэбиитэллэрэ биһиги улууспутугар таҕыстылар. Кинилэр улуус баһылыга А.Н.Ядреевы, РЭС, «Сахателеком» ГП, ДРСУ, «Быйаҥ» тэрилтэлэр салайааччыларын кытта ууттан улаханнык эмсэҕэлээбит Үөдэйгэ, Партизаҥҥа, Граф Биэрэгэр сырыттылар. Онно бүрүүкээбит быһыыны-майгыны билсистилэр, дьону кытта кэпсэттилэр. Улууска таһаарыллыбыт хоромньу сорох хартыынатын илэ харахтарынан көрдүлэр.

Ол кэннэ Намҥа улуус дьаһалтатын активын село тэрилтэлэрин, салайааччыларын, нэһилиэктэр баһылыктарын, оскуолалар директордарын кытта көрсүһүү ыытылынна. С.Н.Назаров халаан уутуттан республикаҕа үөскээбит быһыы-майгы барыллаан балаһыанньатын кэпсээтэ. Халаан уутун үрдүк таһыма айылҕа биричиинэлэриттэн тутулуктаммытын ыйда. Республикаҕа, улуустарга улахан хоромньу таһаарыллыбытын бэлиэтээтэ. Саахалланыы, алдьаныы-кээһэнии, эмсэҕэлэнии суһаллык ааҕыллан-суоттанан, чуолкайданан, сааһыланан аҕыйах хонук иһигэр түмүллэн Москваҕа ыытыллыахтааҕын эттэ.

Ол инниттэн Президент быһаарыытынан үлэлэриттэн босхоломмут итинэн дьарыктанар 20-тэн тахса киһилээх комиссия тэриллэн бэҕэһээҥҥиттэн үлэтин саҕалаабыт. Улууспут бэйэтин түмүктэрин түргэнник түһэр охсоро ыйылынна.

Хамнас боппу[illegible] Президент, Правите[illegible]ство таһымыга[illegible] көрүллүбүт. Үп төһө да тиийбэтэр, тугу да быраҕан туран уу ылбыт 17 улууһугар, нэһилиэктэригэр харчыны ыытыы өрүс сүүрүгүн хоту саҕаламмыт. Сотору биһиэхэ кэлэрэ күүтүллэр.

Халаан уутун республикатааҕы да, улуустардааҕы да комиссиялара бастакы соруктарын тэрээһиннээхтик толорбуттара ыйылынна.

Ол кэннэ С.Н.Назаров, Г.Г.Местников киирбит ыйытыыларга эппиэттээтилэр. Онтон улуус баһылыга А.Н.Ядреев, ТХУ начальнига Г.П.Сысолятин, халаан уутун улуустааҕы комиссиятын председателин солбуйааччы И.С.Протопопов тыл эттилэр.

Касьян ОЛЕСОВ.

ОЛОХТОН ТУОРА ТУРУМУОХХА — ХАҺЫАТЫ ИЭС СУРУТУОХХА!

Хамнас өтөр кэлбэтинэн, аны халаан уута туорайдаспытынан сибээстээн бэчээккэ сурутуу дьөрү хамсаабакка турар. Ыам ыйын 25 күнүгэр ситэтэ суох дааннайдарынан «Эҥсиэлигэ» баара-суоҕа 182 эрэ киһи суруппут. Маннык тэтиминэн салгыы бардахха сыл иккис аҥарыгар улуус хаһыаттаах буолара улаханнык саарбахтанар. Общественнай сурутааччылар нэһилиэктэринэн балачча ыалы кэрийдилэр да дьон харчыта суоҕа сурутууну атахтаата.

Редакция үөскээбит балаһыанньаны ырытан, дьүүллэһэн баран бюджетнай салааларынан, тэрилтэлэринэн 1998 сыл иккис аҥарыгар сурутууну иэс ыытар суолу тутуһарга быһаарынна. Ол курдук үөрэҕирии, доруобуйа харыстабылын, культура, олохтоох дьаһалталар туһаайыыларынан «Эҥсиэли» хаһыакка сурутуон баҕалаахтары испиэһэктээн, онно илии баттатан, барытын түмэн редакцияҕа тиксэрэллэр, манна управлениелар начальниктарын уонна кылаабынай бухгалтердарын хамнас кэллэҕинэ тута аахсар туһунан мэктиэ суруктарын холбуу туталлар. Редакция ити испиэһэктэри көрөн почтаҕа сурутуу абонеменнарын толорон от ыйыттан саҕалаан ити үлэһиттэр хаһыаты туталларын курдук дьаһайыаҕа.

Онон сурутуу түмүктэнэрэ баара-суоҕа 20-чэ күн хаалбытынан салайааччылар уонна профкомнар бу дьыаланы суһаллык ылсан улуус нэһилиэнньэтин баһыйар өттө хаһыаттаах буоларын хааччыйарга үлэлэһэллэригэр ыҥырабыт.

«Эҥсиэли» хаһыат редакцията.

УЛУУС 200 СЫЛЫН КӨРСӨ

НАМ УЛУУҺА XIX ҮЙЭҔЭ

В.Е.Колмогоров

НАМ УЛУУҺУН ТУҺУНАН

Нам улууһа XVIII үйэ ортотун саҕана тэриллибит. Улуус диэн монголлар «дьон», «норуот» диэн суолталаах тылларыттан төрүттээх тыл эбит. Бу улуус тэриллибит сиригэр урут, өссө XVII үйэ саҕатыгар, нууччалар кэлиилэригэр, сэттэ биис уустара (племя): үөдэйдэр, намнар, модуттар, хатырыктар, бөтүҥнэр, атамайдар, сииттэлэр олорбуттар. Кинилэри 1632 сылтан нууччалар «волостар» диэн ааттаабыттар. Волость диэн нууччалар Арҕаа Сибииргэ киирэллэригэр биир сиргэ олохсуйан олорор племялары ааттыыллар эбит. Онон биһиги өбүгэлэрбит нууччалар кэлиилэригэр хайыы-үйэ биир сиргэ олохсуйан олорор эбиттэр. Оттон куокуйдары, тыайалары көс олохтоох биистэр диир эбиттэр.

Нууччалар Саха сиригэр XVII үйэ саҕаланыытыттан баар буолтар. Докумуоннар көрдөрөллөрүнэн өссө 1618-1619 сыллартан нууччалар маннааҕы олохтоох биистэртэн саанан-сэбинэн куттаан туран түүлээҕи хомуйбуттар. Олохтоохтор ити хара баттабылы утаран сорох сирдэргэ сэриилэһэн хоттороллоро. Оттон 1631 сыллаахха Тыгын Бойдуоннуун атаман Иван Галкины Туймаадаҕа кыайан Үөдэй сиригэр үүрбүттэр.

1632 сыллаахха сотник Петр Бекетов бастакы Дьокуускай острогу Нам бииһин ууһун тойоно Мымаак Намцевтан көҥүллээн кини бас билэр сиригэр, оччотооҕунан Дуон аҕатын ууһун сиригэр Кулун Тутарга олохтообут. Бу сир билиҥҥи II Хомустаахха баар. Манна олорон чугастааҕы сахалартан хааннаах баппыысканы ылан туран төһө булалларынан дьаһааҕы хомуйбуттара. Кинилэр этэллэрэ: биһиги ханна тиийэн Күн ыраахтааҕы аатыттан остуруок турбут, кириэс анньыбыт сирбит – ол Күн ыраахтааҕы бас билэр сирэ, ол сиринэн туһанан олороргут иһин эһиги киниэхэ дьаһаах төлүүгүт диэн.

Дьиҥинэн дьаһаах диэн олохтоохтору ута-сокуона суох халааһын этэ. Ону утаран норуот сэбилэниилээх өрө туруута буолбут.

Нуучча биллиилээх историга Сергей Александрович Токарев «Сахалар общественнай сыһыаннаһыылара» диэн үлэтигэр 1634 сыллааҕы сэриилээн ылаачылары утары өрө турууларыгар сахалар сорох биистэрэ – намнар, хаҥаластар, мэҥэлэр, хатылылар, бөтүҥнэр, дүпсүннэр – сүбэлэһэн Нам улууһугар Мымаак кинээскэ мустаннар 600-700 киһи нууччаларга саба түспүттэрэ диэн суруйар. Бу сэриигэ сахалар кыайтаран ыһыллыбыттара.

Эмиэ ити кинигэтигэр С.А.Токарев 1642 сыллааҕы өрө турууга сахалар тус-туспа биистэрин охсуһууларын түмэн сүрүннээһиҥҥэ сорунуу баарын ыйар. Ол курдук биис уустарын икки ардыгар эмиссардары, агитатордары ыыталаан охсуһууга кытталларыгар ыҥыртараллар эбит. Холобур Хатырык бииһин сахата Хапталаах атамайдары уонна сииттэлэри кэрийэн казактары кыргарга ыҥырар эбит: «Везде де казаков побили, а вы де только не убьете, и вам де худо будет, на вас де будут войною вся земля, а вся де земля в совете казаков побивать» диэн.

Баяназеец (Сииттэ киһитэ) Бокуй Бөтүҥнэргэ «сүбэҕэ» бара сылдьыбыт. Онно Бөтүҥнэр эппиттэр: «Вы де Воина (Шахова) убейте, а письменного де голову Василия Пояркова убьют Бетюнцы, а Осипа де Галкина убьют вверху Кангалассы, а Остафия де Михалевского убьют на Амге».

Бу «сүбэлэһиилэр» этиилэринэн сииттэлэр уонна бороҕоттор эрэ казактары кыргыбыттар. Ити сыл кыһыныгар Шахов этэрээтэ сахалар түүлээхтэрин халаан-талаан баран Сииттэ үрэх үрдүгэр кыстаан олорбут. Сааһыары кыһын сииттэлэр казактары сэриилээн кыргыбыттар, ол сир билигин «Нуучча кыргыспыта» диэн ааттанар.

Ол эрээри 1642 сыл өрө турууларыгар сахалар кыайтаран нууччаларга бас бэриммиттэр.

XVIII үйэ ортотугар диэри дьаһааҕы казактар этэрээттэрэ Дьокуускайтан тахсан улуустартан, волостартан бэйэлэрэ хомуйар буоллахтарына, ол кыаллыбат буолан испит уонна дьон да дьаһааҕы

төлөөһүннэрэ үөрэнэн үөрэнэн барбыт. Онуоха эбии араас түһээннэр элбээн испиттэр. Онон да буолуо, XVIII үйэҕэ дьаһааҕы, түһээни-тардыыны бэйэлэрин волостарыттан волость кинээстэринэн хомуйтарар буолтар (волость тойонун князец диэн ааттыыллар этэ). Итинтэн сыыйа XVIII үйэ ортотуттан наһаа улахан волостары бытарытан хастыы да волость оҥортообуттар. Онон волость ахсаана наһаа элбээбит, биир киинтэн кыайан салаллыбат буолан барбыт. Онтон сибээстээн хастыы да волостары түмэн улуустары тэрийбиттэр. Улуустары кинилэргэ киирэр улахан биис уустарын ааттарынан ааттаабыттар, холобур: Нам, Боотуруускай, Бороҕон диэн.

Нам улууһун тэриллиитигэр Нам волоһа биэс волоска бытарыллыбыт, Үөдэйи икки аҥы хайыппыттар, Бөтүҥнэр Көбөкөнү араарбыттар. Барыта онон Нам улууһа 13 волостаах тэриллибит. Кинилэри 1776 сыллаахха «Намская волость князца Василия Григорьева» (бу Куһаҕан Ыал), «Намская волость князца Захара Гоголева» (бу Хатыҥ Арыы), «Хатырыкская волость князца Кясеняна Матчиняна», «Бетюнская волость князца Григория Попова», «Баяназейская волость князца Сертейе Улегесова» – диэн суруллаллар эбит.

1811 сыллаахха атырдьах ыйыттан ревизскэй дууһалары чуолкайдыыр, ол аата дьаһааҕы уонна түһээннэри төлүүр дьону чуолкайдыыр перепись ыытыллыбыт. Бу перепись саҕаланыытыгар улууска 14 волость баара, Модут икки волоска хайдыбыт. Онон манньык волостарга перепись барбыт:

1. Сааба Необутов кинээстээх Атамай волоһыгар.
2. Петр Новгородов кинээстээх Бөтүҥ волоһыгар.
3. Матвей Кайгародов кинээстээх Көбөкөн волоһыгар.
4. Василий Мухин кинээстээх Көбөкөн волоһыгар.
5. Алексей Петров кинээстээх Нам волоһыгар (Мурчукуга).
6. Павел Жирков кинээстээх Нам волоһыгар (Хатыҥ Арыыга).
7. Петр Самсонов кинээстээх Нам волоһыгар (Хомустаахха).
8. Василий Мальцев кинээстээх Нам волоһыгар (Хамаҕаттаҕа).
9. Иван Винокуров кинээстээх Нам волоһыгар (Куһаҕан Ыалга).
10. Савва Ядрихинскай кинээстээх I Модут волоһыгар.
11. Федор Шадрин кинээстээх II Модут волоһыгар.
12. Иван Эверстов кинээстээх I Үөдэй волоһыгар.
13. Федор Охлопков кинээстээх II Үөдэй волоһыгар.
14. Григорий Попов кинээстээх Хатырык волоһыгар.

Мантан көстөрүнэн 1811 сылга диэри дьону сүрэхтээһин бары волостары хаппыт. Оттон 1776 сыллааҕы кинээстэр ааттарыттан көрдөххө сорох волостарга сүрэхтээһин бара илик эбит.

1781 сыл бэс ыйын 13 күнүнээҕи Ыйааҕынан Екатерина II ыраахтааҕы Россия империятын 40 губернияҕа үллэрэн государствоны салайыыга реформаны киллэрбитэ. Бу ыйаах быһыытынан Иркутскай губерниятa тэриллибитэ, кини иһигэр түөрт: Нерчинскэй, Илимскэй, Селенгинскэй уонна Якутскай диэн уезтар тэриллибиттэрэ. Онтон сыыйа Якутскай уезд 5 уокурукка хайытыллыбыта: Якутскай, Өлүөхүмэ, Бүлүү, Верхоянскай уонна Халыма. Уокуруктарга хастыы да улуустар киирэллэр. Холобур, Якутскай уокуругa 7 улуустааҕа: Хаҥалас, Боотуруускай, Нам, Мэҥэ, Бороҕон, Дүпсүн, Байаҕантай диэннэр.

Бу территориальнай уларыйыылары сэргэ салалта органнара эмиэ уларыйбыттара – гражданскай губернатор, полицейскай управление, земскэй суут онтон да атыттар тэриллибиттэрэ. Улуустарга олохтоох салалта органын быһыытынан инородческай управалар тэриллэллэр. Нам улууһугар управа 1799 сыллаахха тэриллибитэ – «Намская инородческая управа» диэн. Управа кииннинэн Куһаҕан Ыал волоһугар сирэ Куонта Кириэс талыллыбыта. Бу инородческай управаны улуус кулубата (голова) салайара. Улуус кулубата уонна управа састааба икки сылга болдьохтоох талыллара. Нам улууһун бастакы кулубатынан Нам волоһун Хатыҥ Арыы Хамалҕа аҕатын ууһун киһитэ Нам оҕонньортон силистээх, төрүт удьуордаах киһи Павел Сивцев талыллан үлэлээбит. Управа састаабыгар кулубаттан ураты талыллаллар эбит: кандидат кулуба (солбуйааччы), икки быыбарынай кулубалар (управа чилиэттэрэ), кинилэргэ кандидат икки киһи, улуус суруксута.

Бу Павел Сивцев кулуба 1805 сылга диэри үс болдьоххо быыбарданан үлэлээбит. Кини 1800 сыллаахха улууска ревизскэй дууһалар перепистэрин ыыттарбыт. 1800 сыллаахха улуус нэһилиэнньэтиттэн сиэртибэ хомуйтаран Куонта Кириэскэ таҥара дьиэтин туттаран 1804 сыллаахха Пророк Иван Предтечи аатынан сибэтии гыннаран үлэҕэ киллэрбиттэр, ол эрээри сорох ситэрии үлэлэрэ 1807 сылга диэри ыытыллан кулуба Пономарев (Бөтүҥ) бириэмэтигэр бүтэриллибиттэр.

Этиллибитин курдук 1811 сыл атырдьах ыйыттан ревизскэй дууһалары чуолкайдыыр перепись ыытыллыбыта уонна 1812 сыл кулун тутарга түмүктэммитэ. Бу перепистэн ыла, 1812 сыл кулун тутартан кэлин бары волостар нэһилиэктэр диэн ааттаммыттара. Перепись түмүгүнэн, урут Баяназейскай, 1799 сылтан Быһаҕас диэн ааттаммыт 17 көс усталаах волость, аҥарданан I уонна II Быһаҕас нэһилиэктэрэ диэн буолбуттара. Бу дьыл саҥатыгар улуус кулубатыгар уонна нэһилиэктэргэ кинээстэр оннуларыгар ыстаарыһалар икки сылга болдьохтоон быыбардара барбыта. Улуус кулубатынан Хатыҥ Арыы кинээһэ Павел Жирков буолбута. Нэһилиэктэргэ ыстаарыһалар ородобуой мунньахтарга талыллаллар. Нэһилиэк иһинээҕи аҕа уустарыгар старшиналар (кинилэри чаччыыналар диэн ааттыыллара) ородобуой община мунньаҕынан быыбарданаллара. Кулуба, ыстаарыһа, чаччыына дуоһунастарыгар талыллыбыт дьону күбүрүнээтэр бигэргэтэр эбит, ол кэнниттэн кинилэр таҥара дьиэтигэр аҕабыт баарына андаҕар биэрэллэрэ.

Онон 1812 сылтан Нам улууһа 15 нэһилиэктэммит.

Бу 1812 сылга Россияҕа Наполеон сэриинэн саба түспүтэ. Онуоха Россия ыраахтааҕыта Александр I Россия бары норуоттарыгар Аҕа дойдуну көмүскээһиҥҥэ хайа кыалларынан көмө оҥороллоругар ыҥырыы таһаарбыта. Онно эппиэттээн Саха сирэ биир полканы тэрийэн ыыппыта уонна нэһилиэнньэттэн сиэртибэнэн үп хомуллубута.

Нам улууһун нэһилиэктэриттэн 2600 солкуобайдаах сиэртибэ киирбитэ, ол иһигэр биирдии нэһилиэктэринэн: I Үөдэйтэн – 155 солкуобай, II Үөдэйтэн – 150 солк., Хомустаахтан – 300 солк., Мурчукуттан – 150 солк., Хамаҕаттаттан – 250 солк., Куһаҕан Ыалтан – 100 солк., Хатыҥ Арыыттан – 250 солк., Бөтүҥтэн – 250 солк., I Модуттан – 100 солк., II Модуттан – 100 солк., Атамайтан – 250 солк., Хатырыктан, Көбөкөнтөн, I уонна II Быһаҕастартан – биирдии мөһөөҕү хомуйан киллэрбиттэр. Ити суума иһигэр ыстаарысталар бэйэлэриттэн 695 солк. сиэртибэлээбиттэр: Иван Эверест – 145 солк., Петр Самсонов, Василий Мальцев, Павел Жирков, Матвей Кайгародов хас биирдиилэрэ – 100 солкуобай, Савва Ядрихинскай, Семен Необутов – 50-нуу солк., Харлампий Новгородов – 30, Семен Колмогоров – 20 солкуобайы. Бу оччотооҕуга улахан кээмэйдээх сиэртибэлэр этилэр. Кэлин 1842 сыллаахха ынах этин буута – 57 харчы, сиикэй арыы буута – 71 харчы эбит. Оттон 1812 сыллаахха итиннээҕэр быдан чэпчэкитэ биллэр. Онон элбэх эккэ, арыыга турбут буолуохтаахтар.

Бу докумуоннар көрдөрөллөрүнэн, Нам бииһин ууһуттан төрүттээх биэс нэһилиэк 1812 сыллаахха нэһилиэк буолууларыгар эрэ тус-туспа ааттаммыттара: Хомустаах, Мурчуку, Хамаҕатта, Куһаҕан Ыал, Хатыҥ Арыы.

1812 сыллаахха үрдүкү сууттар урут таһаарбыт дьаһаллары олоххо киллэрэр сыалтан кулуба Павел Жирков улуус туох баар нэһилиэктэригэр мантан антах өлбүт дьону араҥастыыры бобор туһунан уонна нэһилиэк аайы өлбүт киһини көмөр кылабыыһа аныылларыгар, онно үс арсыын дириҥнээх (биир арсыын – 72 см. тэҥ) иин хаһан өлбүт киһини көмөллөрүгэр суругунан дьаһал оҥорбут. Бу дьаһалы толорон нэһилиэк, аҕа ууһун аайы кылабыыһалары анаабыттарын туһунан нэһилиэктэр эппиэт биэрбиттэр. Онон Нам улууһун сиригэр киһини өллөҕүнэ араҥастааһын 1812 сылтан тохтообута.

Бэрт былыргыттан, Алдан өрүс төрдүн уҥуоргу өттүнэн Тумара, Дьарҕаалаах, Быгантай, Саккырыыр үрэхтэринэн, Сиэгэн, Сээбээн күөллэринэн Лункубуйуунан, Киччэнинэн, Чүүрүкээнинэн бултаан аһаан сылдьыбыт көс олохтоох Түһэгиир, Ламынха уонна Хара аҕатын ууһун тоҥустара бааллара. 1841 сыллаахха Нам улууһугар Сивцев Андрей Павлович кулубалыыр кэмигэр, бу тоҥустар Ламынха көс нэһилиэгэ диэн Нам улууһугар киллэриллибиттэр. Нэһилиэк ыстаарыһатынан Алексей Винокуров диэн киһи талыллыбыт. 1842 сыллааҕы учуотунан бу нэһилиэккэ 157 эр киһи, 142 дьахтар, барыта 299 киһи көс тоҥустар бааллара. Онон Ламынха нэһилиэгэ Нам улууһугар 1841 с. 16-с нэһилиэгинэн киирбит.

(Салгыыта бэчээттэниэ)

Күннэтэ көрөр дьоммут

СЭТТЭ СИЭН КҮН ДЬОЛО БУОЛАЛЛАР

Тыыл ветерана Е.Е.Трунина үлэтин 18 сааһыттан Нам райпотун остолобуойугар үөрэнээччи-поварынан саҕалаабыта. Асчыт кыыһы Дьокуускайга кулинарияҕа үөрэххэ ыыппыттара. Үөрэҕин кэнниттэн Булуҥҥа, Анаабырга остолобуойга повардаабыта. Онтон Намҥа кэлэн остолобуойга үлэҕэ киирбитэ. Салгыы Хамаҕаттатааҕы оҕо садыгар повардаабыта. Ол сылдьан партия чилиэнигэр кандидатынан ылыллыбыта. Оччолорго партияҕа үүнэр киһи хайаан да производствоҕа бэйэтин көрдөрүөхтээҕэ. Ол иһин Евгения Ефимовна Кириэс-Кытыл ферматыгар опыттаах ыанньыксыт Новгородова В.Е. пенсияҕа тахсарыгар кини 16 ынаҕын ылбыта. Урут элбэх ынаҕы ыабатах киһи бастаан ыарырҕаппыта. Ол эрээри дьулуурун түмэн, кыһамньытын ууран ыамын намтаппатаҕа.

Ити саҕана дьону кытта дэбигис уопсай тылы булар киһиэхэ үгүс общественнай үлэни сүктэрэллэрэ. Ол курдук Евгения Ефимовна дьахтар сэбиэтин чилиэнэ, биригээдэ агитатора. Табаарыстыы суут председателэ. Кини көҕүлээһининэн ферма үлэһиттэригэр анаан ас астаан, чэпчэтиллибит сыанаҕа атыылыыллара. Оччоҕуна бырааһынньык кэриэтэ үөрүү буолара.

Е.Е.Трунина Нам с. гостиницатыгар үйэ чиэппэрэ администраторынан эҥкилэ суох үлэлээтэ. Пенсияҕа тахсан баран үлэттэн илиитин араарбат. Ити үлэлээбит сылларыгар коллективыгар үгүс общественнай үлэни ыыттаҕа. Улуус киинин кырдьаҕастарын түмсүүлэригэр «Иэйии» кулуупка сылдьар.

Евгения Ефимовна төрөппүттэрэ эрдэ өлөннөр эдьиийигэр иитиллэн киһи-хара буолбута. Олоҕор табыллыбакка иккитэ кэргэннэнэн, үксүн аҥардас ийэ үс оҕону иитэн-үөрэтэн үлэһит оҥортоото. Улахан кыыһа Р.Н.Протопопова терапевт-врач. Билигин институкка научнай үлэһит. Раиса ординатураҕа кэтэхтэн үөрэнэр. Изабеллата Мохсоҕоллоох оҕо садын үлэһитэ. Кэргэннээх, икки оҕолоох. Намҥа олорор уола Иннокентий түөрт оҕолоох. Онон үлэ ветерана сэттэ сиэннэнэн күн сирин дьолун билэр.

Маннык үтүө суобастаах үлэһиттэринэн тутуллан биһиги улууспут 200 сылыгар үктэнэн эрдэҕэ. Сааһын тухары үлэттэн атыны билбэтэх тыыл ветераныгар «Улуус ытык киһитин» бочуоттаах аатын иҥэрэр наада.

Н.КОКОРЕВ.
Хамаҕатта.

Кэрэ эйгэтигэр

СОНУРГУУ КӨРДҮБҮТ

Саала иһэ хараҥа, уу-чуумпу. Ыраахтан ырыа эҥсиллэн иһиллэр. Прожектор уотугар көрбүппүт сахалыы таҥастаах уол сцена иннигэр тахсан ырааҕы, туох эрэ көстүбэти одуулаһа олорор эбит. Аҥардас бу киириитэн дьон да сэрэйдэ быһыылаах, бу уол оҕо одьунааһа иннигэр элбэх эрэйи, мэһэйи туораан дьоллонуохтааҕын.

Дьэ ити курдук саҕаланна Т.Сметанин «Лоокуут уонна Ньургуһун» драмата. Бу драманы Модут оскуолатын учууталлара, үлэһиттэрэ, кырдьаҕастар сэбиэттэрин председателэ Лукинова Е.А. уонна кулууп директора Уваровскай И.А. туруордулар. Кэлин сылларга пьеса, драма диэни көрбөтөхтөрө ырааппыт дьон кулуубу толору муһуннулар. Хас хартыынатын ахсын сөҕөн истибит. Оонньуур дьоннор дьиҥнээх артыыстар курдуктар. Былыргы олоҕу көрө олоробут диэхпитигэр дылы, геройдарбыт таҥастара-саптара, иһиттэрэ-хомуостара, декорациялара, тэриллэрэ барыта былыргылыы.

Аны оонньууллара үчүгэйин! Лоокууттаах Ньургуһун тапталлара киһи уйулҕатын хамсатар, дууһатын таарыйар. Онтон Сэрбэкэ кинээс уола маа бэйэлээх Мардьааһай таҕыстаҕына, саала иһэ «быара суох» оргуйа олорор.

Нараҕан, Далбардаах, Баһыкка, Мөлчөс, Нуннуур, уолаттар, кыргыттар олус табыллан оонньоотулар. Бүтэһигэр Лоокуут Ньургуһуннуун холбоһон дьоллорун буллулар.

Бу оонньууну көрө олорон куттанан да ыллым. Лоокуут араҥастан хоруобу түһэрэн, хаппаҕын аһар. Арай хоруоп иһиттэн киһи илиитэ күөрэйэн, кэннинэн олорор киһини таарыйар. Уу-чуумпу саала иһигэр олорор дьон соһуйан эмискэ өрө уһуутаһа түстүлэр.

Драма музыкатыгар, уотугар-күөһүгэр тиийэ үчүгэйдик бэлэмнэммитэ өтө көстөр. Кулуупка кэлбиттэр күүппэтэхтэрин көрөн, сөхпөтөхтөрүн сөҕөн бардылар. Күннэтэ көрөр учууталларбыт олох атын буолаллар, тупсаллар да эбит.

Сүрүн оруолларга оонньоотулар: Лоокуут — Говоров С.М., Ньургуһун — Михайлова М.Н., Нараҕан — Сыроватскай В.В., Далбардаах — Лукинова Е.А., Баһыкка — Говоров М.И., Мардьааһай — Ядреев В.Г., Сэрбэкэ — Дьяконов М.Д., Мөлчөс — Сандулин Н.Н., Нуннуур — Ядрихинская Нь.Н., Күһэҥэй — Уваровскай И.А. о.д.а.

Драмаҕа оонньообут дьоҥҥо махталбын тиэрдэбин. Өссө да маннык сөҕүмэр бэлэххитинэн дьону-сэргэни үөрдэкөтүтэ турун. Айымньылаах үлэҕитигэр ситиһиилэри баҕарабын.

Майя СЫРОВАТСКАЯ,
«Сыккыс» пост.
Модут.

МАХТАНАБЫТ

Биһиги убаастыыр, ытыктыыр кэргэним, аҕабыт, эһэбит үлэ ветерана I гр. инбэлиит Прокопьев Ион Прокопьевиһы сүтэрбит ыар күннэрбитигэр күүскөмө, сүбэ-ама тирэх буолбут оҕо эйгэтин киинин «Түөлбэ» директоры солбуйааччытыгар Потапова Ольга Ивановнаҕа, бу тэрилтэ үлэһиттэригэр, улуспо сэбиэтин правлениетын профкомугар, улуустааҕы инбэлииттэр обществоларыгар, улуустааҕы пенсионнай сулууспа департаменын үлэһиттэригэр, улуустааҕы үөрэх управлениетын профсоюһун комитетыгар 4 №-дээх «Чэчир» детсад үлэһиттэригэр, Намнааҕы алмааһы кырыылыыр завод коллективыгар, Намнааҕы алын сүһүөх оскуола педколлективыгар, өр сылларга биир-гэ үлэлээбит табаарыстарыгар, РСУ коллективын үлэһиттэригэр, чуолаан Ю.Павловка, аҕабыт чугас дьонноругар, табаарыстарыгар, транспорынан көмөлөспүт дьоннорбутугар, чугас олорор соседтарбытыгар сиртэн сүгүрүйэн туран махталбытын тиэрдэбит.

Баҕарабыт барыгытыгар кытаанах доруобуйаны, үлэҕитигэр үрдүк ситиһиилэри, тус олоххутугар дьолу-соргуну.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, күтүөтэ.

Ырыынак кулук өттө

ТАСТАРА — САҺЫЛ, ИСТЭРЭ — БӨРӨ

Биһиги бу орто дойдуга үс саханы үөскэтээри, түөрт саханы төрөтөөрү айыллан, үүһаан-тэнийэн баччаҕа диэри кэллибит. XXI үйэҕэ үктэнээри олордохпут.

Билигин араас дойдулары кытта ыкса сибээс олохтонно. Ыччаттарбыт тас дойдуларга үөрэнэллэр, киэҥ билиини ылаллар. Омук аһатаҥаһа, эмэ-томо суох биир да күнү аһарбат буоллубут. Кинилэр обургулар табаардарын хаата, суута сиэдэрэйэ, амтанынан да куһаҕана суоҕа, киһи эрэ ылыах, оҕо эрэ сиэх курдук, оннук да сиэн-аһаан олордохпут.

Били, куһаҕан үчүгэйдээх, үчүгэй куһаҕаннаах дииллэригэр дылы, эйэ-дэмнээхтик ылсар-бэрсэр аатырар омуктарбыт истэрэ — бөрө, тастара — саһыл буолан туран ылсар-бэрсэр эбиттэр. Бу астара сииргэ кутталлаахтарын туһунан бу соторутааҕыта «Эдэр саас» хаһыакка киһи эрэ дьиксинэр гына суруйбут этилэр. Онно Франция, Англия уонна ХНТ аскаүөлгэ комиссията ыыппыт бэрэбиэркэлэрин түмүктэрин даннайдара суруллубут «Консерваннар сэрэхтээхтэр» диэн төбөнөн араас кэнсиэрбэлэргэ, сосискаларга, окорочкаларга, утахтарга, оннооҕор макароннай о.д.а. ас бородууксуйаларыгар буорту буолбатын диэн «эмульгатор» диэн туох эрэ састаабы куталлар эбит, онтуктара киһи доруобуйатыгар буортулааҕын, оннооҕор кутталлааҕын туһунан суруйбуттар. Олор рак ыарыытын үөскэтэр, куртах, ис, араас тирии ыарыыларыгар тириэрдэллэр , хаан эргиирин кэһэллэр эбит.

Хас биирдии ас хаатыгар, суутугар, холобур, Е-102 эбэтэр Е-211 о.д.а. сыыппараларынан бэлиэ символ туруоруллар эбит, онон хайа да аска өскөтө Е буукубалаах уонна сыыппаралаах буолла да атыыласпат, эбэтэр төттөрү биэриэхтээх эбиппит, онон сэрэнэн-сэрбэнэн аһаатахпытына сатанар буолбут.

Биһиги син-аһыы олорон өлөн түспэтэрбит да, итэҕэйэ охсон тохтуурбут биллибэт. Кырдьык, наһаа тута биллиэ суоҕа, киһи этигэр-хааныгар киирэн сыыйа сайдан, күннээн ыарыыны үөскэтиэ турдаҕа дии. Бу кэлин экологиябыт да мөлтөөһүнүттэн нэһилиэнньэ үгүс олохтооҕо араас ыарыынан ыалдьар. Уопсайынан да, бу ырыынак буолуоҕуттан ыарыы үксээбитэ, араастаан өлүү-сүтүү тахса турара, быһаччы аныгы олохпут охсуута буолбута, ама, кими да долгуппат дуо?

Ити этиллэр ас-үөл буортулааҕын туһунан биллибитэ син балачча буолбут эбит ээ. Сорохтор ону билбэккэ сииаһыы сырыттахпыт дии. Маны улуус салайар үлэһиттэрэ, коммерсаннар, улусПО, СЭС салалтата билбэттэрэ буолуо диэҕи ким итэҕэйиэй?

Кэлэр 5-10 эбэтэр 15 дуу сылынан оҕолорбут, сиэннэрбит, ыччаттарбыт араас ыарыыга тэбиллэн, ыарыһах буолан дуу, өлөн-сүтэн бардахтарына дуу, бу иэдээн буолбатах дуо? Аһынан-үөлүнэн хааччыйар тэрилтэлэр, улуус салалтата хойутаан баран хомойбот гына улахан дьаһалы оҥорон республика салайар органнарыгар тиийэ туруорсан, айдаарсан норуоттарын инники дьылҕаларын хаарты оонньуур курдук балаһыанньаҕа киллэрэртэн тохтотуохтарын наада дии саныыбын. Бу суруйуубун биир эмэ киһи иилэ хабан ылан, уопсай дьүүлгэ таһааран санаатын этиэ дуо?

Биһиги мантан инньэ тугу көрөбүт да саба түспэккэ, бэлэмнэ эрэ ытыспытын тоһуйбакка, бэйэ олохтоох аһынүөлүн, бородууктатын дэлэтиэххэ. Урукку курдук ынах, сылгы иитэн үлэлиир дьоҥҥо хамнастарын суотугар эт, арыы биэрэн, онуоха дьону түмүөххэ. Чэ, быһата, биһиги дьылҕабыт салайар үлэһиттэрбититтэн улахан тутулуктаах. Олохтоохтук толкуйдаан үлэни саҕалыыр киһи, син сыыйа орунноннугар туһүө этэ. Саха омук төрөөбүт аһа — ынах, сылгы, булт этэ, үрүҥ ас, сир аһа. Салгыы итинэн аһылыктанан олордохпутуна, кырдьык, бүтэр-оһор дьылҕа өтөрүнэн суоһуо суоҕа.

З.ЕГОРОВА.

«ОТУУ УОТА» ЫАЛДЬЫТТАРА — ОҔОЛОРБУТ:

БӨТҮНТЭН

МАКСИМ ТӨРӨӨБҮТ АЛААҺА

Мин сайын сырбиттым
ыһыахха,
Максим төрөөбүт алааһыгар.
Муһунна манна
дойдутун дьоно
Максимы чиэстээн
сэргэ туруорда.
Мин сөхтүм бу алаас
Мандар дьэрэкээн
сибэккитин,
Мындаа күөх халлаан
Мүөттээх ыраас салгынын.
Манньык кэрэ алаастан,
Мындыр ураанхай удьуортан
Максим куорсун анньынан
Мохсоҕол буолан көппүтэ.
Манньык улуу киһиттэн
Мин холобур ыламмын,
Максимныы үүнэн-сайдан
Сырдык суолу тутуһуом.

Дуня БАИШЕВА,7 кыл.

ОСКУОЛАБЫТ БАРАХСАН

Оскуолабыт барахсан
Лыҥкыр көмүс чуорааннаах,
Олус кыраһыабай
учууталлаах,
Барыга үөрэтэр
уруоктардаах.
Арыт уруокка мэниктээн
Үөрүллэ да сыһабыт,
Арыт учууталы истибэккэ
Мөҕүллэн да ылабыт
Улаатан оскуоланы
бүтэриэхпит
Араас үөрэххэ туттарсыахпыт.
Кыра саастытын санааммыт
Үгүһү ахтыһан ааһыахпыт.

Поля МАКАРОВА, 7 кыл.

ЧЫЫЧААХ ОҔОТО

Чыычаах оҕото эрэйдээх
Тобугуратар тумустаах,
Тыбыгырас атахтаах,
Тэлибирэс кынаттаах.
Чыычаах оҕото мунҕнаах
Түргэнник улаатаары
Төкүнүйэр-мөкүнүйэр
Түбүгүрэр көтөөрү.
Чыычаах оҕото барахсан
Түүтэ-өҥө хойунна,
Кыната кытаатта,
Көтөн-дайан таҕыста.

Варя ДЬЯКОНОВА,7 кыл.

I ХОМУСТААХТАН

БИЛИИНИ БЭРСЭР

Кинигэ бөҕө эймэҥнэс,
Илиис бөҕө үллэҥнэс,
Оҕо бөҕө айманнас,
Библиотекаҕа итинник.

ЯДРЕЕВА Оля,
3 «а» кылаас

ИДЭНИ БАҺЫЛАА

Идэ барыта туһалаах,
Идэ барыта наадалаах.
Быраас буолуоҥ -
дьону эмтиэҥ,
Учууталлыаҥ -
билии биэриэҥ,
Идэ барыта туһалаах,
Идэ барыта наадалаах.
Онтон биири эн талыаҥ,
Дьону үөрдүөҥ, дьоллонуоҥ.

КОЛЕСОВА Маша,
3 «а» кылаас

О. Оҕолору үөрэтэр,
С. Сурукка, алфавикка,
К. Кинигэни ааҕарга,
У. Уруһуйдуурга, туойарга.
О. Оҕолору үөрэтэр
Л. Лаппа өйдүүргэ,
А. Ахсааны суоттуурга,
М.Музыканы истэргэ.

ЖИРКОВ Коля,
3 «а» кылаас

КИНИГЭНИ ХАРЫСТААҤ

Кинигэни харыстааҥ,
Кинигэни алдьатымаҥ,
Киһи элбэх өйү биэрэр.
Оҕолорго анаммыт,
Оскуолаҕа туттуллар,
Билии бигэ тылдьыта,
Үөрэх-билии үрдэлэ.

ЖИРКОВ Коля,
3 «а» кылаас

ОСКУОЛА КЫҺАТЫГАР

Үөрэниэм этэ мин,
Үҥкүүлүүргэ, ыллыырга.
Үөрэниэм этэ мин
Ону-маны тигэргэ.
Үөрэниэм этэ мин
Үгүс кэрэҕэ.
Үөрэниэм этэ мин
Үлэни таларга,
Олохпун салҕыырга.

ЖИРКОВА Аня
3 «а» кылаас,

«БИЭС» СЫАНА

Оскуолаҕа бараммын
Учууталы истэммин
Элбэҕи билиэҕим.
«Биэс» сыананы ыламмын
Ийэбин үөрдүөҕүм.

СОФРОНОВА Маша,
3 «в» кылаас

МАҤНАЙГЫ ХААР

Оо, маҥан хаар,
Саҥа хаар.
Кэлбит биһиэхэ
Көмүс хаар.
Куобах түүтүн курдук
Маҥан хаар,
Ыраас хаар.

ИВАНОВА Надя,
3 «а» кылаас.

ИЙЭМ БАРАХСАН

Күндүттэн-күндү санаалаах,
Кэрэттэн-кэрэ майгылаах,
Сылаастан-сылаас сүрэхтээх,
Мин ийэм барахсан.
Мин ийэм имигэс илиилээх,
Нап-нарын сымнаҕас
тарбахтаах,
Хап-хара номоҕон харахтаах
Мин ийэм барахсан.

ИВАНОВА Надя,
3 «а» кылаас

КӨБӨКӨНТӨН

МААЙЫСКАЙ УБАЙБЫТ

Киэн туттар киһибит
Маайыскай убайбыт
«Сардааналаах күннэрэ»
Сандаарыйа тыктылар.
Эдэр сэнэх күннэрин
Санааларын түмэҥҥин
Тараҕана сайылыккын
Алгыс ырыатынан туойаҥҥын
Кинигэҕэ киллэрэн
Дьоҥҥун-сэргэҕин үөртүҥ.
Баҕарабыт куруутун
Уостубакка айаргар
Эдэр, эмэн да дьоннору
Этэр тылыҥ кэрэтинэн
Өрүүтүн үөрдэргэр.
Сардааналаах күннэриҥ
Айар суол киэҥ аартыгар
сырдык сулус буолан
Сандаара сырыттын.

ГОГОЛЕВА Наташа, 10 кыл.

МИН КИҺИБИН

Орто дойдуга төрөөн,
Күн сырдыгын көрөн,
Төрүт буорбар үктэнэн,
Ийэ диэн тылы саҥаран,
Киһи буолан төрөөбүт
эбиппин!
Ааҕар, суруйар дьоҕурдаах,
Суоттуур-толкуйдуур өйдөөх,
Үлэлиир-хамсыыр илиилээх,
Таптыыр-харыстыыр
сүрэхтээх,
Киһи буолан төрөөбүт
эбиппин!
Тоҕуоруспут тоҕус халлаан
Айбыт айыыларыгар,
Төрөппүт төрүт дьоммор,
Киһи буолан айыллан,
Күн сирин көрбүппэр
Барҕа махтал буолуохтун!

РУМЯНЦЕВА Римма,
10 кыл.

ИЙЭБЭР

Ийэм сырдык мичээрэ,
Хара ыраас харахтара,
Субурхай уһун суһуоҕа
Харахпар бу баардыы
көстөллөр.

Эйигин эрэ саныыбын,
Эйигин эрэ суохтуубун,
Эйигин эрэ күүтэбин,
Эйигин эрэ ахтабын.

Хаартыскаҕын тутан олорон,
Субу баардыы көрөбүн,
Хаһааҥҥы эрэ кэмнэри,
Умнуллубат күннэри.

Билэбин, арай мин
Эн сылаас иэйииҥ,
Сырдык, ыраас мичээриҥ
Миигин хаһан да куустатын.

Эн сырдык мөссүөҥҥүн,
Илдьэ сылдьыам, харыстыам,
Быраастыы гын, быраһаай,
Күндү ийэм барахсан.

ЕГОРОВА Варя,
10 кыл.

ТОХТОО, ТОЛКУЙДАН!

Табах, арыгы, быдьар тыллар
Уонна да атыттар,
Киһини буортулууллар
Туох да үчүгэйгэ угуйбаттар.

Ити эдэр, нарын кыыс,
Эйигиттэн эрдэ кырдьыа,
Ити кэнэ Үрүҥ Уолан
Бөххө-сыыска тэпсиллиэ.

Эн ону батыһыма,
Кинилэри үтүктүмэ,
Бэйэҥ бэйэҕэр,
Элбэх эрэйи оҥостума!

МАТАРКИНА Шура,
7 кыл.

КҮНДҮ ОСКУОЛАМ

Самаан сайын ортото,
Син биир саныыбын оскуола-
бын,
Көмүс күһүммүт чугаһаан,
Кууһурдэ эйигин ахтарым.

Күнү күннүктээн саныыбын
Эн сылаас кылаастаргын,
Эйэҕэс учууталларбын,
Күндү оскуолабын.

МЕСТНИКОВ Кеша,
7 кыл.

ХАТЫҤНАР

Сандал сааһы атаара,
Самаан сайыны уруйдуу,
Сэбирдэхтэрэ көҕөрүүтэ
Сир-халлаан сылыйар.
Оттуур сир сыһыытыгар
Ойуоккалас куобахтар
Хатын тула оонньууллар
Сүүрэллэр-көтөллөр.

Нарын, намчы хатыҥнар
Ыллыыллар-туойаллар,
Сөрүүн тыалга уйдаран,
Үҥкүүлээн тэйэллэр.

МЕСТНИКОВ Кеша,
7 кыл.

ЫТЫМ

Иннибэр киирэн
Сүүрэр, көтөр,
Дьиҥнээх доҕорум
Ытым оҕото.

Хараҕа төп-төгүрүк,
Иһэ бөп-бөкүнүк,
Ыппын кытта
Үөрэбин-көтөбүн.

ОҺОХ

Оһох ас астыыр,
Оһох дьиэни ититэр,
Оһоҕо суох киһи,
Олох сатаан олорбот.

БУРНАШЕВ Саша,
6 кылаас.

БЫЛЫТ

Астыбыт буурҕабыт
быстыбыт былыта,
Аллаарар халлааммар
хараара көтөҥҥүн,
Санааны санньыгар
кулугуҥ түстэ,
Сандаарар, күндээрэр
күммүтүн сапта.
Дорҕооннох этиҥин
дарбаана ыллаан,
Долгуннаах ардаҕым
дохсуннук түстэ.
Көҕөрөр мутукча
долгуйа хамсыыр,
Күүрээннээх салгыным
күүрээнэ турда.

КОЛЕСОВА Надя, 7 кыл.

АППААНЫТТАН

АТААХ КЫЫСЧААН

Ийэтин тылын истибэт,
Аҕатын аймыыр,
Эбэтин эрэйдиир,
Убайын убаастаабат,
Быраатын көрбөт.

Харчы суоҕун билиммэт,
Сакалааты эрэ саныыр,
Кэмпиэти эрэ кэпсиир,
Саҥа таҥаһы эрэ төһүүр.
Эргэтэ быраҕыллар,
Уруккута умнуллар.

Сыппах быһах курдук
Дьонун эрэ сулуйар.
Табаарыстарынаан тапсыбат
Ыалларынаан сатаспат.
Хаппырыыһа бүппэт,
Тыҥкыныыра элбэх.

Сахаяна ПЕТУХОВА.

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Утерянный паспорт и технический паспорт автомобиля ЗИЛ-130 № Т 574 А А на имя Баишева Данила Николаевича считать недействительным.

Свидетельство «Огранщик алмазов в бриллианты 4 разряда» № 70, выданный 13 июля 1993 г. на имя Муксунова А.А., считать недействительным.

Продается а/м ВАЗ-2121 «Нива» 1992 г. вып., цвет белый, в хорошем состоянии, тел.: 21-686

Продается 1-месячный щенок немецкой овчарки. Тел. в рабочее время: 21-640.

На основании распоряжения Администрации Намского улуса № 264 рк от 01.04.98 г. реорганизовать Намское [illegible] предприятие государственного унитарного предприятия «Техкоммунэнерго» в Намское муниципальное унитарное предприятие «Техкоммунэнерго».

Извещаем заинтересованные предприятия и организации об изменении банковских реквизитов, наименовании и адреса предприятия:

ИНН 1417000647
Намское МУП «Техкоммунэнерго»
с.Намцы ул. Строительная, 24
р/с 40602810576190000013
к/с 30101810000000000614
в НО АКСБ № 5040.

Бу дьыл бэс ыйыттан «Нам» ТРК сайыҥҥы режимигэ көһөр. Эфиргэ тахсар күннэрэ: оптуорунньук, чэппиэр. Киэһэ 20 чаастан.
«НАМ» ТЕЛЕРАДИОСТУДИЯ.

Улуус социальнай көмүскэлгэ управлениета, ветераннарын совета Нам селотун олохтооҕо, тыыл, үлэ ветерана
ЯДРИХИНСКАЯ
СОФЬЯ НИКОЛАЕВНА
уһун ыарахан ыарыыттан 87 сааһыгар өлбүтүнэн улуус пенсионнай управлениетын начальнигар Ядрихинская Клавдия Кондратьевнаҕа, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Истиҥник саныыр чугас дьоммутугар Охлопкова Мария Егоровнаҕа уонна кини оҕолоругар таптыыр кэргэнэ, аҕалара
ОХЛОПКОВ
НИКОЛАЙ СЕМЕНОВИЧ
өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Атласовтар, Москвитиннар, Григорьевтар.

Центр социального обслуживания выражает глубокое соболезнование сыну и знакомым, близким по поводу кончины после продолжительной болезни ветерана тыла и труда
ГУЛЯЕВОЙ
ЕЛЕНЫ КАРПОВНЫ.

Модут нэһилиэгин дьаһалтата Арбын нэһилиэгин баһылыга Ильина Елизавета Павловнаҕа быраата
БУГАЕВ
ГРИГОРИЙ АФАНАСЬЕВИЧ
хомолтолоохтук күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Коллегабытыгар, дьүөгэбитигэр Арбын нэһилиэгин баһылыгар Ильина Елизавета Павловнаҕа таптыыр быраата
БУГАЕВ
ГРИГОРИЙ АФАНАСЬЕВИЧ
соһумардык өлбүтүнэн бэйэбит дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит. Кытаат, тулуй.
Партизан нэһилиэгин дьаһалтата.

Үөдэй нэһилиэгин баһылыгар Соловьев Максим Дмитриевичка таптыыр аҕата
СОЛОВЬЕВ
ДМИТРИЙ АЛЕКСЕЕВИЧ
өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Нам улууһун дьаһалтата.

Улуус ветераннарын совета 1 Хомустаах олохтооҕо, тыыл, үлэ ветерана
ВАСИЛЬЕВ
ДМИТРИЙ ИВАНОВИЧ
өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

Улуус ветераннарын сэбиэтэ Үөдэй нэһилиэгин олохтооҕо, тыыл, үлэ ветерана
СОЛОВЬЕВ
Дмитрий Алексеевич
уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймах-билэ дьонугар дириҥ кутурҕанын тириэрдэр.

Түбэ нэһилиэгин дьаһалтата Үөдэй нэһилиэгин баһылыга Соловьев М.Д., нэһилиэк олохтоохторо Павловтар дьиэ кэргэттэригэр таптал-лаах аҕалара
СОЛОВЬЕВ
Дмитрий Алексеевич
өлбүтүнэн дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

Үөдэй нэһилиэгин дьаһалтата, ветераннар сэбиэттэрэ үлэ, тыыл ветерана
СОЛОВЬЕВ
Дмитрий Алексеевич
уһун, ыарахан ыарыыттан ыам ыйын 27 күнүгэр өлбүтүнэн, уолугар Соловьев Максим Дмитриевичка, дьиэ кэргэттэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Ытыктыыр күтүөппүтүгэр Үөдэй нэһилиэгин баһылыгар Соловьев Максим Дмитриевичкэ, эдьиийбитигэр, оҕолоругар тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ, тыыл ветерана
СОЛОВЬЕВ
Дмитрий Алексеевич
уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Бурнашевтар, Жирковтар.

Модут нэһилиэгин дьаһалтата Үөдэй нэһилиэгин баһылыга Соловьев М.Д. аҕата
СОЛОВЬЕВ
Дмитрий Алексеевич
ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Түбэ нэһилиэгин дьаһалтата, Арбын нэһилиэгин баһылыга Ильина Е.П. бииргэ төрөөбүт быраата
БУГАЕВ
Григорий Афанасьевич
соһумардык өлбүтүнэн дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

РЕДАКТОР — В.Г. КАСЬЯНОВ.
тел. 21-3-32
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — **21496**; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — **21640**; бухгалтерия — **21332**; факс — **21332; "НАМ" ТРК — 21632**; редакционнай издательскай система — **21141**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэҕитин, дьиэҕит аадырыһын чопчу ыйыҥ.
Автор этэрэ мэлдьи хаһыат санаатынныын биир буолбат.

Учредителлэр: Нам улууһун дьаһалтата, "Сахаполиграфиздат" национальнай компания.
СР бэчээт уонна маассабай информация көҥүлүн көмүскүүр региональнай инспекциятыгар регистрацияламмыт нүөмэрэ — Я 0085.

"ЭНСИЭЛИ" - Нам улууһун хаһыата.
678040, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.

Талылынна уонна таҥылынна "Энсиэли" хаһыат редакционнай-издательскай систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга "Сахаполиграфиздат" НИПК бэчээттэннэ, Орджоникидзе уул. 38.
Формата А3. Кээмэйэ 1,5 бэчээт. лиис.
Индекс — 54889. Тираһа — 2230
Бэчээккэ илии баттанна -12:00 ч, 29.05.98 с.
Сакааһын №-рэ — 61